

MACIEJ PACH

Regulamin Rządu Federalnego. Wprowadzenie i tłumaczenie

Regulamin Rządu Federalnego (*Geschäftsordnung der Bundesregierung*)¹ to akt normatywny wydany w wykonaniu normy konstytucyjnej zawartej w art. 65 zd. 4 Ustawy Zasadniczej RFN z dn. 23 maja 1949 r.² Przepis ten brzmi następująco: „Kancelarz Federalny kieruje pracami Rządu Federalnego, zgodnie z regulaminem uchwalonym przez Rząd Federalny i zatwierdzonym przez Prezydenta Federalnego”³. Obowiązujący Regulamin ogłoszono 11 maja 1951 r.⁴ i był on nowelizowany tylko w niewielkim zakresie, ostatnio w drodze ogłoszenia zmieniającego datowanego na 21 listopada 2002 r.⁵

W literaturze spotyka się tezę, w myśl której art. 65 zd. 4 UZ przyznaje Rządowi Federalnemu tzw. autonomię regulaminową⁶. Jednak pogląd ten bywa kontrowany spostrzeżeniem wskazującym na udział Prezydenta Federalnego w procedurze wprowadzania Regulaminu do porządku prawnego, co oznacza wpływ innego organu konstytucyjnego⁷. Niemniej zauważa się, że kompetencja prezydencka w postaci zatwierdzania Regulaminu stanowi „anachronizm” i „relikt historyczny”, będąc powieleniem art. 55 konstytucji

¹ Dalej także: Regulamin.

² BGBl. (*Bundesgesetzblatt*), s. 1. Dalej: UZ.

³ *Konstytucja...* Także inne cytaty z UZ RFN podaję w tym tłumaczeniu.

⁴ GMBL. (*Gemeinsames Ministerialblatt*), s. 137.

⁵ GMBL., s. 848.

⁶ Tak np. G. Hermes, uwagi do art. 65..., s. 1482, nb. 46.

⁷ Tak M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1612, nb. 39.

Republiki Weimarskiej w zupełnie zmienionych warunkach normatywnych kształtujących model relacji niemieckiej prezydentury z gabinetem⁸. Z tego powodu w doktrynie zgodnie zawęża się możliwości odmowy zatwierdzenia Regulaminu wyłącznie do aspektu zgodności z prawem; Prezydent Federalny nie może zatem odmówić ze względów politycznych⁹. Dlatego omawiana kompetencja prezydenta bywa określana jako „(zasadniczo) symboliczna”¹⁰.

Rząd uchwała Regulamin, względnie jego zmiany, zwykłą większością głosów¹¹. Zmiana Regulaminu także wymaga zatwierdzenia przez Prezydenta Federalnego¹². Prezydencki akt zatwierdzenia nie jest za to objęty wymogiem jakiegokolwiek formy – może przybrać postać pisemną lub ustną – i nie potrzebuje kontrasygnaty, mimo że nie został z niej *explicite* zwolniony przez art. 58 zd. 2 UZ¹³. Regulamin w praktyce jest ogłaszany w *Gemeinsames Ministerialblatt* (Wspólnym Dzienniku Ministerialnym), choć obowiązek publikacji w oficjalnym dzienniku urzędowym nie wynika wprost z przepisów UZ¹⁴.

Regulaminu nie obejmuje zasada dyskontynuacji, rozumiana jako konieczność jego ponownego przyjmowania (i zatwierdzania przez Prezydenta Federalnego) przez rządy sprawujące władzę po rządzie, który uchwalił Regulamin¹⁵. Taką praktykę zaaprobował też Federalny Trybunał Konstytucyjny (FTK), podkreślając, że zasadzie, iż żaden organ nie może wiązać własnym prawem wewnętrznym swojego następcy, dostatecznie czyni

⁸ R. Herzog, uwagi do art. 65..., s. 48, nb. 114. Por. też N. Achterberg, *Innere...*, s. 661, nb. 87; M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1612, nb. 40; G. Hermes, uwagi do art. 65..., s. 1482, nb. 48.

⁹ R. Herzog, uwagi do art. 65..., s. 49, nb. 115; N. Achterberg, *Innere...*, s. 661, nb. 87; M. Oldiges, uwagi do art. 65..., s. 1444, nb. 39; M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1612, nb. 40; G. Hermes, uwagi do art. 65..., s. 1482, nb. 48.

¹⁰ Tak G. Strohmeier, *Der Bundespräsident...*, s. 185.

¹¹ N. Achterberg, *Innere...*, s. 661, nb. 86; M. Oldiges, uwagi do art. 65..., s. 1444, nb. 39; M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1612, nb. 40.

¹² N. Achterberg, *Innere...*, s. 661, nb. 87.

¹³ R. Herzog, uwagi do art. 65..., s. 49, nb. 116 i 117; N. Achterberg, *Innere...*, s. 661, nb. 88; G. Hermes, uwagi do art. 65..., s. 1482, nb. 48. Roman Herzog zauważa, że można rozważać tezę, iż akt zatwierdzenia nie jest zarządzeniem, o którym mowa w art. 58 zd. 1 UZ (zatem kontrasygnata w ogóle nie wchodziłaby w grę, bo brakowałoby aktu, który jej wymaga), zaś Norbert Achterberg – że funkcja wewnętrznej kontroli, jakiej służy kontrasygnata, nie byłaby zrealizowana w przypadku jej zastosowania względem aktu przyjętego przez Rząd Federalny, jako że kontrasygnaty miałby dokonywać członek tego rządu.

¹⁴ R. Herzog, uwagi do art. 65..., s. 49, nb. 118; N. Achterberg, *Innere...*, s. 661, nb. 89; M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1612, nb. 40; G. Hermes, uwagi do art. 65..., s. 1482, nb. 48.

¹⁵ M. Oldiges, uwagi do art. 65..., s. 1444, nb. 39; M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1612, nb. 41; G. Hermes, uwagi do art. 65..., s. 1483, nb. 49.

zadość bezsporna możliwość nowelizacji Regulaminu przez kolejne rządy¹⁶. Federalny Trybunał odciął się przy tym wprost od poglądów Romana Herzoga i Norberta Achterberga, którzy stali na stanowisku o obowiązywaniu zasady dyskontynuacji także w tym przypadku i dopuszczali możliwość jej przełamania w sposób wyraźny (uchwałą rządową) lub w drodze milczącej aprobaty dla Regulaminu, odzwierciedlonej jego dalszym stosowaniem¹⁷.

Jeżeli chodzi o naturę prawną Regulaminu, to w starszej literaturze proponowano jego kwalifikację jako statutu autonomicznego (*eine autonome Satzung*)¹⁸ czy też, jak to ujął Ernst-Wolfgang Böckenförde, statutu konstytucyjnego (*eine Verfassungssatzung*)¹⁹. Wyznacznikami tego ostatniego są następujące cechy: 1) statut konstytucyjny jest wydawany przez bezpośredni organ konstytucyjny w wykonaniu przyznanej mu kompetencji, przez co stanowi akt prawa państwowego, a nie autonomicznego; 2) jest aktem samoregulacji własnych spraw, dotyczących organu regulującego lub jego organów częściowych; 3) w sprawach, które reguluje, chodzi o unormowanie organizacyjnych stosunków prawnych z zakresu prawa konstytucyjnego²⁰. W nowszej literaturze jednak powyższa propozycja spotkała się z krytyką, a w zamian autor tej krytyki – Achterberg – wprowadził określenie *Regierungsinnenrechtsnorm*, czyli rządowej normy prawa wewnętrznego²¹. Niezależnie od przyjętej terminologii nie budzi sporów konstatacja, że Regulamin to akt normatywny o statusie prawa wewnętrznego, pozbawionego skutków zewnętrznych²². Jego postanowienia „uprawniają i zobowiązują tylko członków Rządu Federalnego”²³.

Istnieje spór co do położenia Regulaminu w hierarchii źródeł prawa. Zdaniem Klausu Sterna Regulamin znajduje się w niej poniżej konstytucji i ustaw²⁴. Z kolei Böckenförde stwierdził, że Regulamin wprawdzie jest podporządkowany konstytucji, ale względem innych źródeł prawa zachowuje rangę prawa konstytucyjnego, co odpowiada też jego zawartości jako uzupełniającego prawa konstytucyjnego (*ergänzendes Verfassungsrecht*). Autor

¹⁶ Zob. postanowienie I Senatu FTK z dn. 11 października 1994 r., 1 BvR 337/92 (BVerfGE 91, 148, 167).

¹⁷ Zob. R. Herzog, uwagi do art. 65..., s. 47–48, nb. 111; N. Achterberg, *Innere...*, s. 661, nb. 90.

¹⁸ Tak np. K. Stern, *Das Staatsrecht...*, s. 307. Podobnie R. Herzog, uwagi do art. 65..., s. 46, nb. 108 (*autonomes Recht*).

¹⁹ E.-W. Böckenförde, *Die Organisationsgewalt...*, s. 122 i n.

²⁰ E.-W. Böckenförde, *Die Organisationsgewalt...*, s. 122–123.

²¹ Zob. N. Achterberg, *Innere...*, s. 660, nb. 83 i 84.

²² K. Stern, *Das Staatsrecht...*, s. 307.

²³ M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1613, nb. 41.

²⁴ K. Stern, *Das Staatsrecht...*, s. 307.

ten jednak dodawał, że problem ewentualnej kolizji norm Regulaminu z normami ustawy lub rozporządzenia jest w istocie problemem kompetencji, a nie hierarchii przepisów, ponieważ materie przekazane do unormowania Regulaminem są konstytucyjnie zarezerwowane dla rządu, zatem wymykają się kompetencji ustawodawcy²⁵. Zasada ta działa w obu kierunkach, dlatego inny autor zauważył, że postanowienie Regulaminu sprzeczne z ustawą byłoby nieważne nie z uwagi na ewentualną nadrzędność ustawy, a z uwagi na wkroczenie przez Regulamin w zakres kompetencji Bundestagu²⁶.

W literaturze panuje natomiast zgoda w kwestii skutków naruszenia przez Rząd Federalny postanowień Regulaminu. Stwierdza się powszechnie, że samo w sobie naruszenie takie nie oznacza bezskuteczności uchwały rządowej. Inaczej rzecz wygląda dopiero wówczas, gdy naruszenie to stanowi jednocześnie naruszenie UZ²⁷.

Jak stwierdza Stern, Regulamin „bliżej wypełnia zasady organizacyjne i strukturalne art. 65 UZ”, przy czym zasadniczo wzmacnia kanclerza i gabinet²⁸. W tym kontekście należy przedstawić bezpośrednio otoczenie normatywne art. 65 zd. 4 UZ, czyli wcześniejsze trzy zdania tego samego artykułu. Brzmia one następująco: „Kanclerz Federalny ustala wytyczne polityki i jest za nie odpowiedzialny. W ramach tych wytycznych każdy minister federalny kieruje samodzielnie i na własną odpowiedzialność swoim resortem. W przypadku różnicy zdań między ministrami decyzje podejmuje Rząd Federalny”. Przepisy te wyrażają kolejno: zasadę kanclerską (*Kanzlerprinzip*), zasadę resortową (*Ressortprinzip*) i zasadę kolegiałności (*Kollegialprinzip*)²⁹. Są jednak na tyle ogólne, że wymagają uszczegółowienia, które dokonuje się właśnie w Regulaminie. Mianowicie w Regulaminie bardzo wyraźnie podporządkowano ministrów wytycznym kanclerskim. Świadczą o tym między innymi takie przepisy jak § 1 ust. 1, który wprost stwierdza, że wytyczne są wiążące dla ministrów, a także że ewentualne wątpliwości co do zakresu związania wytycznymi w ramach samodzielnej ich realizacji przez ministrów rozstrzyga Kanclerz Federalny. Zarazem kanclerz został wyposażony w prawo i obowiązek zwracania uwagi na to, czy wytyczne są realizowane

²⁵ Zob. E.-W. Böckenförde, *Die Organisationsgewalt...*, s. 124–125.

²⁶ Tak K.-U. Meyn, uwagi do art. 65..., s. 1095, nb. 19.

²⁷ Zob. np. E.-W. Böckenförde, *Die Organisationsgewalt...*, s. 126; K. Stern, *Das Staatsrecht...*, s. 307; M. Oldiges, uwagi do art. 65..., s. 1444, nb. 38; M. Schröder, uwagi do art. 65..., s. 1613, nb. 41; G. Hermes, uwagi do art. 65..., s. 1483, nb. 50.

²⁸ K. Stern, *Das Staatsrecht...*, s. 306.

²⁹ Szerzej na temat tych trzech zasad zob. w polskiej literaturze: E. Zieliński, *Rząd Republiki...*, s. 200–204.

(§ 1 ust. 2). Ma on być informowany przez ministrów o przedsięwzięciach, które mają znaczenie dla określania wytycznych i kierownictwa sprawami Rządu Federalnego (§ 3). Wreszcie – § 4 stanowi, że „[j]eżeli minister federalny uważa za niezbędne rozszerzenie lub zmianę wytycznych polityki, to zawiadamia on o tym, podając powody, Kanclerza Federalnego i prosi o jego decyzję”. Wszystkie te przepisy – a także inne jeszcze, jak na przykład § 2 czy § 9 – wskazują jednoznacznie na kanclerza jako kierownika rządu; jego pozycja ustrojowa znacząco wykracza zatem poza rolę zaledwie *primus inter pares*. Niemniej § 15 ust. 1 *in principio* stwierdza, że „Rządowi Federalnemu przedkłada się pod obrady i podejmowanie uchwał wszelkie sprawy o znaczeniu ogólnym z zakresu polityki wewnętrznej albo zagranicznej, sprawy gospodarcze, socjalne, finansowe albo kulturalne”. O ile sama możliwość obrad nad „wszelkimi sprawami” nie wywołuje wątpliwości konstytucyjnych, o tyle już podejmowanie w tych sprawach uchwał takie wątpliwości nasuwa, a to z uwagi na, jak się wydaje, nadmierne wzmocnienie zasady kolegialności kosztem zasady resortowości³⁰.

Oprócz Regulaminu Rządu Federalnego w niemieckim porządku ustrojowym obowiązuje też Regulamin Wspólny Ministerstw Federalnych (*Gemeinsame Geschäftsordnung der Bundesministerien*, w skrócie GGO), obecnie w wersji z 30 sierpnia 2000 r.³¹, składający się z 7 rozdziałów i 8 załączników. Jest on aktem normatywnym znacznie bardziej rozbudowanym niż Regulamin Rządu Federalnego. Określa zasady organizacyjno-funkcjonalne ministerstw, a także normuje stosunki rządu z innymi organami konstytucyjnymi, procedurę przygotowywania rządowych projektów ustaw, rozporządzeń i ogólnych przepisów administracyjnych oraz sposób postępowania przy zawieraniu traktatów międzynarodowych.

³⁰ Por. K. Stern, *Das Staatsrecht...*, s. 306; K.-U. Meyn, uwagi do art. 65..., s. 1096, nb. 19.

³¹ GMBL., s. 526 (nr 28) ze zm.

Geschäftsordnung der Bundesregierung (GOBReg.) Regulamin Rządu Federalnego³²

Die Bundesregierung hat nach Artikel 65 des Grundgesetzes folgende, von dem Bundespräsidenten genehmigte Geschäftsordnung beschlossen.

Na podstawie artykułu 65 Ustawy Zasadniczej Rząd Federalny uchwalił poniższy, zatwierdzony przez Prezydenta Federalnego, regulamin.

I. Der Bundeskanzler

Rozdział I. Kanclerz Federalny

§ 1

(1) Der Bundeskanzler bestimmt die Richtlinien der inneren und äußeren Politik. Diese sind für die Bundesminister verbindlich und von ihnen in ihrem Geschäftsbereich selbständig und unter eigener Verantwortung zu verwirklichen. In Zweifelsfällen ist die Entscheidung des Bundeskanzlers einzuholen.

(2) Der Bundeskanzler hat das Recht und die Pflicht, auf die Durchführung der Richtlinien zu achten.

(1) Kanclerz Federalny określa wytyczne polityki wewnętrznej i zagranicznej. Są one wiążące dla ministrów federalnych, którzy urzeczywistniają je w swoim zakresie działania samodzielnie i na własną odpowiedzialność. W przypadkach wątpliwych wymaga się decyzji Kanclerza Federalnego.

(2) Kanclerz Federalny ma prawo i obowiązek czuwać nad realizacją wytycznych.

§ 2

Neben der Bestimmung der Richtlinien der Politik hat der Bundeskanzler auch auf die Einheitlichkeit der Geschäftsführung in der Bundesregierung hinzuwirken.

Obok określania wytycznych polityki Kanclerz Federalny ma także dążyć do jednolitości prowadzenia spraw Rządu Federalnego.

³² Ogłoszony 11 maja 1951 r. [*Gemeinsames Ministerialblatt* (Wspólny Dziennik Ministerialny), s. 137 ze zm.]. Tekst dostępny na stronie internetowej Rządu Federalnego: <https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/geschaeftsordnung-der-bundesregierung-459846>. Tłumaczenie: Maciej Pach, konsultacja: Krzysztof Borek, Piotr Czarny, Rafał Wędrychowski. Stan prawny na 18.02.2022 r.

§ 3

Der Bundeskanzler ist aus dem Geschäftsbereich der einzelnen Bundesminister über Maßnahmen und Vorhaben zu unterrichten, die für die Bestimmung der Richtlinien der Politik und die Leitung der Geschäfte der Bundesregierung von Bedeutung sind.

Kanclerz Federalny jest informowany o środkach i zamierzeniach z zakresu działania poszczególnych ministrów federalnych, które mają znaczenie dla określania wytycznych polityki i kierownictwa sprawami Rządu Federalnego.

§ 4

Hält ein Bundesminister eine Erweiterung oder Änderung der Richtlinien der Politik für erforderlich, so hat er dem Bundeskanzler unter Angabe der Gründe hiervon Mitteilung zu machen und seine Entscheidung zu erbitten.

Jeżeli minister federalny uważa za niezbędne rozszerzenie lub zmianę wytycznych polityki, zawiadamia on o tym Kanclerza Federalnego, podając powody i wnosząc o podjęcie decyzji.

§ 5

Der Bundeskanzler unterrichtet den Bundespräsidenten laufend über seine Politik und die Geschäftsführung der einzelnen Bundesminister durch Übersendung der wesentlichen Unterlagen, durch schriftliche Berichte über Angelegenheiten von besonderer Bedeutung sowie nach Bedarf durch persönlichen Vortrag.

Kanclerz Federalny na bieżąco informuje Prezydenta Federalnego o swojej polityce i prowadzeniu spraw przez poszczególnych ministrów federalnych poprzez przesyłanie istotnych dokumentów, pisemne sprawozdania o sprawach szczególnego znaczenia, jak również, w razie potrzeby, poprzez osobiste zreferowanie.

§ 6

Der Bundeskanzler leitet die Geschäfte der Bundesregierung nach Maßgabe des IV. Abschnittes.

Kanclerz Federalny kieruje działaniami Rządu Federalnego stosownie do rozdziału IV.

§ 7

- (1) *Der Staatssekretär des Bundeskanzleramtes nimmt zugleich die Geschäfte eines Staatssekretärs der Bundesregierung wahr.*
- (2) *Er kann die an den Bundeskanzler gerichteten oder ihm von dem Bundespräsidenten überwiesenen Schreiben unmittelbar an den zuständigen Bundesminister weiterleiten. Empfiehlt der zuständige Bundesminister eine Beantwortung durch den Bundeskanzler, so legt er dem Bundeskanzler einen entsprechenden Entwurf vor.*

- (1) Sekretarz stanu Federalnego Urzędu Kanclerskiego wykonuje zarazem kompetencje sekretarza stanu Rządu Federalnego.
- (2) Może on dostarczać bezpośrednio do właściwych ministrów federalnych pisma kierowane do Kanclerza Federalnego albo przekazywane Kanclerzowi Federalnemu przez Prezydenta Federalnego. Jeżeli właściwy minister federalny zaleci udzielenie odpowiedzi przez Kanclerza Federalnego, przedkłada on Kanclerzowi Federalnemu stosowny projekt.

II. Stellvertretung des Bundeskanzlers

Rozdział II. Zastępstwo Kanclerza Federalnego

§ 8

Ist der Bundeskanzler an der Wahrnehmung der Geschäfte allgemein verhindert, so vertritt ihn der gemäß Artikel 69 des Grundgesetzes zu seinem Stellvertreter ernannte Bundesminister in seinem gesamten Geschäftsbereich. Im übrigen kann der Bundeskanzler den Umfang seiner Vertretung näher bestimmen.

Jeżeli występują przeszkody natury ogólnej, uniemożliwiające Kanclerzowi Federalnemu pełnienie obowiązków, zastępuje go w całym zakresie działania minister federalny, mianowany jego zastępcą zgodnie z artykułem 69 Ustawy Zasadniczej. Oprócz tego Kanclerz Federalny może bliżej określić zakres swojego zastępstwa.

III. Die Bundesminister

Rozdział III. Ministrowie federalni

§ 9

Der Geschäftsbereich der einzelnen Bundesminister wird in den Grundzügen durch den Bundeskanzler festgelegt. Bei Überschneidungen und sich daraus ergebenden Meinungsverschiedenheiten zwischen den einzelnen Bundesministern entscheidet die Bundesregierung durch Beschluß.

Zakres działania poszczególnych ministrów federalnych jest ustalany w ogólnym zarysie przez Kanclerza Federalnego. W razie przecinania się [zakresów działania] i wynikających z tego różnic zdań między poszczególnymi ministrami federalnymi decyduje Rząd Federalny w drodze uchwały.

§ 10

(1) Abordnungen (Deputationen) sollen in der Regel nur von dem federführenden Fachminister oder seinem Vertreter empfangen werden. Sie sind vorher um Angabe des Verhandlungsgegenstandes zu ersuchen. Erscheint ein gemeinsamer Empfang angezeigt, so benachrichtigt der angegangene Bundesminister die außer ihm noch in Frage kommenden Bundesminister.

(2) Der Bundeskanzler empfängt Abordnungen nur in besonderen Fällen.

(1) Delegacje (deputacje) powinny być przyjmowane z reguły tylko przez wiodącego właściwego ministra albo jego zastępcę. Są one uprzednio prośzone o podanie przedmiotu dyskusji. Jeżeli wspólne przyjęcie delegacji jawi się jako wskazane, odnośny minister federalny zawiadamia wchodzących jeszcze poza nim w rachubę ministrów federalnych.

(2) Kanclerz Federalny przyjmuje delegacje tylko w szczególnych przypadkach.

§ 11

(1) Mitglieder und Vertreter auswärtiger Regierungen sowie Vertreter zwischenstaatlicher Einrichtungen sollen nur nach vorherigem Benehmen mit dem Auswärtigen Amt empfangen werden.

(2) Verhandlungen mit dem Ausland oder im Ausland dürfen nur mit Zustimmung des Auswärtigen Amtes, auf sein Verlangen auch nur unter seiner Mitwirkung geführt werden.

- (1) Członkowie i reprezentanci zagranicznych rządów, jak również reprezentanci międzypaństwowych organizacji powinni być podejmowani tylko po uprzednim kontakcie z Ministerstwem Spraw Zagranicznych³³.
- (2) Negocjacje z zagranicą lub za granicą wolno prowadzić tylko za zgodą Ministerstwa Spraw Zagranicznych, a na jego żądanie także wyłącznie przy jego współudziale.

§ 12

Äußerungen eines Bundesministers, die in der Öffentlichkeit erfolgen oder für die Öffentlichkeit bestimmt sind, müssen mit den vom Bundeskanzler gegebenen Richtlinien der Politik in Einklang stehen.

Publiczne lub przeznaczone dla opinii publicznej wypowiedzi ministra federalnego muszą pozostawać w zgodzie z wytycznymi polityki wydanymi przez Kanclerza Federalnego.

§ 13

- (1) *Jeder Bundesminister macht, bevor er den Sitz der Bundesregierung länger als 1 Tag verläßt, dem Bundeskanzler Mitteilung. Bei Abwesenheit von mehr als 3 Tagen und bei Auslandsreisen ist das Einvernehmen mit dem Bundeskanzler herzustellen.*
- (2) *Zur Annahme von Einladungen in das Ausland ist die Zustimmung des Bundeskanzlers erforderlich.*
- (3) *Bevor ein Bundesminister den Sitz der Bundesregierung verläßt, gibt er dem Bundeskanzler die Anschrift an, unter der er während seiner Abwesenheit zu erreichen ist.*

- (1) Każdy minister federalny zawiadamia Kanclerza Federalnego, zanim opuści siedzibę Rządu Federalnego na dłużej niż 1 dzień. Nieobecność dłuższa niż wynosząca 3 dni i podróże zagraniczne wymagają porozumienia z Kanclerzem Federalnym.
- (2) Przyjmowanie zaproszeń zagranicznych wymaga zgody Kanclerza Federalnego.

³³ Dosłownie *Auswärtiges Amt* oznacza Urząd Spraw Zagranicznych. Jest to historycznie ukształtowana nazwa tej niemieckiej instytucji, odpowiadająca jednak Ministerstwu Spraw Zagranicznych.

(3) Zanim minister federalny opuści siedzibę Rządu Federalnego, podaje Kanclerzowi Federalnemu adres, pod którym jest osiągalny podczas swojej nieobecności.

§ 14

(1) *Ist ein Bundesminister verhindert, so wird er in der Regierung durch den dazu bestimmten Bundesminister vertreten.*

(2) *Für Erklärungen vor dem Bundestag, vor dem Bundesrat und in den Sitzungen der Bundesregierung wird der Bundesminister durch den Parlamentarischen Staatssekretär vertreten. Der Bundesminister kann für Einzelfälle anordnen, daß solche Erklärungen durch den Staatssekretär abgegeben werden.*

(3) *Als Leiter einer Obersten Bundesbehörde wird ein Bundesminister im Falle seiner Verhinderung durch den Staatssekretär und in dem Aufgabenbereich, der dem Parlamentarischen Staatssekretär nach § 14a übertragen worden ist, sowie in den von ihm bestimmten Einzelfällen von diesem vertreten.*

(1) Jeżeli minister federalny nie może [brać udziału w pracy rządu], jest zastępowany w rządzie przez wyznaczonego w tym celu ministra federalnego.

(2) W zakresie oświadczeń przed Bundestagiem, Bundesratem i na posiedzeniach Rządu Federalnego minister federalny jest zastępowany przez parlamentarnego sekretarza stanu. Minister federalny może w poszczególnych przypadkach zarządzić, że takie oświadczenia będą składane przez sekretarza stanu.

(3) Jako kierownik najwyższego urzędu federalnego minister federalny jest zastępowany w razie przeszkody w sprawowaniu urzędu przez sekretarza stanu, a w zakresie zadań, które zostały powierzone parlamentarnemu sekretarzowi stanu zgodnie z § 14a, jak również w określonych przezeń poszczególnych przypadkach, przez parlamentarnego sekretarza stanu.

§ 14a

Der Bundesminister bestimmt im einzelnen, welche Aufgaben der Parlamentarische Staatssekretär wahrnehmen soll.

Minister federalny określa szczegółowo, jakie zadania powinien wykonywać parlamentarny sekretarz stanu.

IV. Bundesregierung

Rozdział IV. Rząd Federalny

§ 15

(1) Der Bundesregierung sind zur Beratung und Beschlußfassung zu unterbreiten alle Angelegenheiten von allgemeiner innen- oder außenpolitischer, wirtschaftlicher, sozialer, finanzieller oder kultureller Bedeutung, insbesondere

- a) alle Gesetzentwürfe,*
- b) alle Entwürfe von Verordnungen der Bundesregierung,*
- c) sonstige Verordnungsentwürfe, wenn sie von besonderer politischer Bedeutung sind,*
- d) die Stellungnahme des Bundesrates zu den Vorlagen der Bundesregierung,*
- e) alle Angelegenheiten, für welche Grundgesetz oder Gesetz dieses vorschreiben,*
- f) Meinungsverschiedenheiten zwischen verschiedenen Bundesministern; Meinungsverschiedenheiten über die Entwürfe der Finanzplanung, des Haushaltsgesetzes und des Haushaltsplans, wenn es sich um Angelegenheiten von grundsätzlicher Bedeutung für den betroffenen Bundesminister oder erheblicher finanzieller Bedeutung handelt.*

(2) Ihr sind außerdem zu unterbreiten:

- a) Vorschläge zur Ernennung von Beamten, die jederzeit in den einstweiligen Ruhestand versetzt werden können, von sonstigen Beamten, die nach der Besoldungsordnung feste Gehälter beziehen, sowie von Ministerialräten und Ministerialbeamten gleichen Ranges,*
- b) Vorschläge zur Einstellung oder Eingruppierung von Angestellten bei obersten Bundesbehörden nach Vergütungsgruppe I BAT oder zur Vereinbarung einer höheren Vergütung,*
- c) zur Beratung ohne Beschlußfassung: Vorschläge für die Zustimmung des zuständigen Bundesministers zur Ernennung von Richtern bei den obersten Gerichtshöfen des Bundes.*

(1) Rządowi Federalnemu przedkłada się pod obrady i podejmowanie uchwał wszelkie sprawy o znaczeniu ogólnym z zakresu polityki wewnętrznej albo zagranicznej, sprawy gospodarcze, socjalne, finansowe albo kulturalne, w szczególności:

- a) wszystkie projekty ustaw,*
- b) wszystkie projekty rozporządzeń Rządu Federalnego,*
- c) pozostałe projekty rozporządzeń, jeżeli posiadają szczególne znaczenie polityczne,*

- d) stanowisko Bundesratu do przedłożeń Rządu Federalnego,
- e) wszelkie sprawy, dla których Ustawa Zasadnicza lub ustawa to przewiduje,
- f) różnice zdań między ministrami federalnymi; różnice zdań co do projektów planowania finansowego, ustawy budżetowej i budżetu, jeżeli chodzi o sprawy o zasadniczym znaczeniu dla odnośnego ministra federalnego albo o poważnym znaczeniu finansowym.

(2) Ponadto Rządowi Federalnemu przedkłada się:

- a) propozycje mianowania urzędników, którzy w każdym czasie mogą zostać przeniesieni w tymczasowy stan spoczynku, pozostałych urzędników, którzy zgodnie z systemem uposażeń pobierają stałe wynagrodzenia, jak również radców ministerialnych i urzędników ministerialnych tej samej rangi,
- b) propozycje zatrudnienia lub zaklasyfikowania pracowników najwyższych urzędów federalnych według I grupy wynagrodzenia BAT³⁴ albo uzgodnienia wyższego wynagrodzenia,
- c) pod obrady bez podejmowania uchwały: propozycje wyrażenia zgody właściwego ministra federalnego na mianowanie sędziów w sądach szczebla federalnego.

§ 15a

(1) Im Einvernehmen mit dem Bundeskanzler kann die Bundesministerin für Familie, Senioren, Frauen und Jugend verlangen, daß Angelegenheiten von frauenpolitischer Bedeutung der Bundesregierung zur Beratung und Beschlussfassung unterbreitet werden, auch wenn diese zum Geschäftsbereich eines anderen Bundesministers gehören; die Vorlage an die Bundesregierung erfolgt durch den federführenden Bundesminister.

(2) In Angelegenheiten von besonderer frauenpolitischer Bedeutung kann die Bundesministerin für Familie, Senioren, Frauen und Jugend im Benehmen mit dem federführenden Bundesminister Gesetzesvorhaben vor Bundestag und Bundesrat einschließlich deren Ausschüsse neben dem federführenden Bundesminister vertreten. § 15 Abs. 1 Buchstabe f, §§ 17 und 28 bleiben unberührt.

(3) Entsprechendes gilt in verbraucherchutzpolitischen Angelegenheiten für die Bundesministerin für Verbraucherschutz, Ernährung und Landwirtschaft.

(1) W porozumieniu z Kanclerzem Federalnym Federalna Minister ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży może zażądać, by sprawy o znaczeniu dla

³⁴ BAT to skrót od *Bundes-Angestelltentarifvertrag*, czyli federalnej umowy taryfowej dotyczącej pracowników umysłowych, obecnie już nieobowiązującej, która regulowała w Niemczech warunki zatrudnienia i wynagradzania większości pracowników umysłowych w służbie publicznej.

polityki wobec kobiet były przedkładane Rządowi Federalnemu pod obrady i podejmowanie uchwał, nawet jeżeli należą one do zakresu działania innego ministra federalnego; przedłożenie Rządowi Federalnemu następuje przez wiodącego ministra federalnego.

(2) W sprawach o szczególnym znaczeniu dla polityki wobec kobiet Federalna Minister ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży w kontakcie z wiodącym ministrem federalnym może przedstawiać projekty ustaw przed Bundestagiem i Bundesratem włącznie z ich komisjami obok wiodącego ministra federalnego. § 15 ust. 1 litera f, §§ 17 i 28 pozostają nienaruszone.

(3) To samo dotyczy w sprawach polityki ochrony konsumentów Federalnej Minister ds. Ochrony Konsumentów, Żywności i Rolnictwa.

§ 16

(1) *Alle Angelegenheiten, die der Bundesregierung unterbreitet werden, sind vorher zwischen den beteiligten Bundesministerien zu beraten, sofern nicht im Einzelfalle die Dringlichkeit der Entscheidung eine Ausnahme notwendig macht.*

(2) *Die bei den Beratungen strittig gebliebenen Punkte sind in dem Anschreiben an den Staatssekretär des Bundeskanzleramtes (§ 21 Abs. 2) oder in sonst geeigneter Weise mit kurzer Begründung der vorgeschlagenen Lösung aufzuführen.*

(3) *Bei der Vorlage von Gesetzentwürfen ist mitzuteilen, daß die Ausführung des Gesetzes Bund, Länder und Gemeinden nicht mit Kosten belastet oder, wenn dies der Fall ist, ob der Bundesminister der Finanzen nach Kenntnis von dem Plane des Gesetzes Widerspruch erhoben hat. Fehlt der Vermerk, so sorgt der Staatssekretär des Bundeskanzleramtes dafür, daß er nachgeholt wird.*

(4) *Ist keine mündliche Erörterung im Kabinett erforderlich, so ist bei der Vorlage zu bemerken, daß ein Beschluß auf schriftlichem Wege ausreichen wird (§ 20 Abs. 2).*

(1) Wszelkie sprawy, które są przedkładane Rządowi Federalnemu, są uprzednio omawiane między uczestniczącymi ministerstwami federalnymi, o ile w szczególnym przypadku pilność decyzji nie czyni koniecznym wyjątku.

(2) Punkty sporne nierozstrzygnięte w czasie obrad są wymieniane w piśmie do sekretarza stanu Federalnego Urzędu Kanclerskiego (§ 21 ust. 2) albo w inny odpowiedni sposób, z krótkim uzasadnieniem proponowanego rozwiązania.

(3) W razie przedkładania projektów ustaw zawiadamia się, że wykonanie ustawy nie obciąża kosztami szczebla federalnego, krajów związkowych i gmin albo, jeżeli zachodzi taki przypadek, czy Federalny Minister Finansów wniósł sprzeciw po uzyskaniu wiedzy o planie ustawy. W przypadku

braku adnotacji sekretarz stanu Federalnego Urzędu Kanclerskiego winien zadbać o jej uzupełnienie.

(4) Jeżeli nie jest niezbędne ustne rozpatrzenie na posiedzeniu gabinetu, w toku przedłożenia zamieszcza się adnotację, że wystarczy uchwała w drodze pisemnej (§ 20 ust. 2).

§ 17

(1) Meinungsverschiedenheiten zwischen den Bundesministern sind der Bundesregierung erst zu unterbreiten, wenn ein persönlicher Verständigungsversuch zwischen den beteiligten Bundesministern oder im Falle ihrer Behinderung zwischen ihren Vertretern ohne Erfolg geblieben ist.

(2) Der Bundeskanzler kann Meinungsverschiedenheiten vor der Beratung im Kabinett zunächst in einer Ministerbesprechung mit den beteiligten Bundesministern unter seinem Vorsitz erörtern.

(1) Różnice zdań między ministrami federalnymi są przedkładane Rządowi Federalnemu dopiero wtedy, gdy zawiedzie osobista próba porozumienia między uczestniczącymi w sporze ministrami federalnymi albo w razie ich nieobecności między ich zastępcami.

(2) Kanclerz Federalny może przed obradami gabinetu najpierw omówić różnice zdań na naradzie pod jego przewodnictwem z udziałem uczestniczących w sporze ministrów federalnych.

§ 18

(1) Vorschläge zur Ernennung von Beamten und zur Einstellung oder Eingruppierung von Angestellten sind in den Fällen des § 15 Abs. 2 Buchstabe a und b vor jeder entscheidenden oder verpflichtenden Maßnahme oder Mitteilung der Bundesregierung zu unterbreiten; im übrigen sind, sofern es sich um Beamte des höheren Dienstes (Besoldungsgruppe 13 BBesO und höher) und die ihnen gleichgestellten Angestellten in den Ministerien handelt, Ernennungen, Einstellungen und Eingruppierungen dem Bundeskanzler nachträglich zur Kenntnis mitzuteilen.

(2) Ernennungen dürfen erst nach Vollziehung der Urkunde durch den Bundespräsidenten veröffentlicht werden.

(1) Propozycje mianowania urzędników i zatrudnienia albo zaszeregowania pracowników są w przypadkach określonych w § 15 ust. 2 litera a i b przedkładane Rządowi Federalnemu przed każdym decydującym albo zobowiązującym środkiem albo komunikatem; oprócz tego akty mianowania,

zatrudnienia i zaszeregowania są dodatkowo podawane do wiadomości Kanclerzowi Federalnemu, gdy chodzi o urzędników wyższego szczebla (grupa uposażenia 13 z federalnego systemu uposażeń i wyższa) i zrównanych z nimi pracowników ministerstw.

(2) Mianowania wolno upubliczniać dopiero po wykonaniu aktu przez Prezydenta Federalnego.

§ 19

Soll ein Beamter der Besoldungsgruppe B 9 BBesO oder höherer Besoldungsgruppen entlassen, in den einstweiligen Ruhestand oder in den Ruhestand versetzt werden, so ist vor entscheidenden und verpflichtenden Maßnahmen oder Mitteilungen die Stellungnahme des Bundeskanzlers einzuholen. Alsdann ist vor solchen Maßnahmen oder Mitteilungen die Angelegenheit dem Bundespräsidenten zur Entscheidung zu unterbreiten.

Jeżeli urzędnik grupy uposażenia B 9 z federalnego systemu uposażeń albo wyższych grup zaszeregowania ma zostać zwolniony, przeniesiony w tymczasowy stan spoczynku lub w stan spoczynku, przed decydującymi albo zobowiązującymi środkami albo komunikatami wymagane jest stanowisko Kanclerza Federalnego. W dalszej kolejności przed podjęciem tego rodzaju środków lub ogłoszeniem komunikatów sprawę należy przedłożyć do decyzji Prezydenta Federalnego.

§ 20

(1) Die Bundesregierung faßt ihre Beschlüsse in der Regel in gemeinschaftlicher Sitzung.

(2) Ist die mündliche Beratung einer Angelegenheit nicht erforderlich, so soll der Staatssekretär des Bundeskanzleramtes die Zustimmung der Mitglieder der Bundesregierung auf schriftlichem Wege einholen (Umlaufsache). Bestehen über die Notwendigkeit einer mündlichen Beratung Zweifel, so hat er die Entscheidung des Bundeskanzlers herbeizuführen.

(1) Rząd Federalny podejmuje swoje uchwały z reguły na wspólnych posiedzeniach.

(2) Jeżeli ustne obrady nad sprawą nie są niezbędne, to sekretarz stanu Federalnego Urzędu Kanclerskiego powinien zażądać zgody członków Rządu Federalnego w drodze pisemnej (sprawa obiegowa). Jeżeli istnieją wątpliwości co do konieczności ustnych obrad, winien skierować sprawę do decyzji Kanclerza Federalnego.

§ 21

(1) Die Sitzungen der Bundesregierung werden durch den Staatssekretär des Bundeskanzleramtes nach näherer Anweisung des Bundeskanzlers festgesetzt. Er veranlaßt die Einladung zu den Sitzungen unter Beifügung einer Tagesordnung.

(2) Die von den Bundesministern vorgelegten Entwürfe und Ausführungen sind dem Staatssekretär des Bundeskanzlers in der gewünschten Zahl von Abdrucken einzureichen; sie sind gleichzeitig sämtlichen Bundesministern und dem Chef des Bundespräsidialamtes unmittelbar zuzuleiten.

(3) Die Übersendung von Kabinettsvorlagen hat so zeitig zu erfolgen, daß für eine sachliche Prüfung vor der Beratung noch ausreichend Zeit bleibt. Zwischen der Zustellung der Vorlage an den Staatssekretär des Bundeskanzleramtes und die Bundesminister und der Beratung soll mindestens eine Woche liegen. Handelt es sich um umfangreichere Gesetzesvorlagen oder sonstige Vorlagen von weittragender Bedeutung und ist die Frist nicht eingehalten, so ist auf Antrag von zwei Bundesministern oder deren Vertretern die Angelegenheit von der Tagesordnung abzusetzen, es sei denn, daß der Bundeskanzler die sofortige Beratung für notwendig hält.

(4) Die Bundesministerin für Familie, Senioren, Frauen und Jugend oder dessen Vertreter kann die Absetzung von der Tagesordnung verlangen, wenn es sich um eine frauenpolitische Angelegenheit von besonderer Tragweite handelt und sie bei der Vorbereitung der Kabinettsvorlage nicht hinreichend beteiligt worden ist, es sei denn, daß der Bundeskanzler die sofortige Beratung für notwendig hält.

(1) Posiedzenia Rządu Federalnego są wyznaczane przez sekretarza stanu Federalnego Urzędu Kanclerskiego po bliższej instrukcji ze strony Kanclerza Federalnego. Zleca on zaproszenie na posiedzenia z załączonym porządkiem obrad.

(2) Przedkładane przez ministrów federalnych projekty i ich realizacje są dostarczane sekretarzowi stanu Kanclerza Federalnego w zamówionej liczbie egzemplarzy; zarazem są one przesyłane bezpośrednio wszystkim ministrom federalnym i Szefowi Urzędu Prezydenta Federalnego.

(3) Przesyłanie przedłożeń gabinetowych ma następować w terminie umożliwiającym ich merytoryczną analizę przed posiedzeniem. Między doręczeniem przedłożenia sekretarzowi stanu Federalnego Urzędu Kanclerskiego i ministrom federalnym a obradami winien upłynąć co najmniej tydzień. Jeżeli w przypadku obszerniejszych projektów ustaw albo innych przedłożeń o doniosłym znaczeniu termin nie jest dotrzymany, na wniosek dwóch ministrów federalnych albo ich zastępców sprawa zostaje usunięta z porządku obrad, chyba że Kanclerz Federalny uważa za konieczne natychmiastowe obrady.

(4) Federalna Minister ds. Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży albo jej zastępca może zażądać usunięcia danego punktu z porządku obrad, jeżeli chodzi o sprawę o szczególnej doniosłości z zakresu polityki wobec kobiet, zaś Minister nie umożliwiono należytego udziału w przygotowaniu przedłożenia gabinetowego, chyba że Kanclerz Federalny uważa za konieczne natychmiastowe obrady.

§ 22

(1) Die Sitzungen der Bundesregierung finden unter dem Vorsitz des Bundeskanzlers, im Falle seiner Behinderung unter dem Vorsitz des Stellvertreters des Bundeskanzlers statt. Ist auch der Stellvertreter verhindert, so führt den Vorsitz der vom Bundeskanzler oder seinem Stellvertreter besonders bezeichnete Bundesminister oder mangels solcher Bezeichnungen der Bundesminister, der am längsten ununterbrochen der Bundesregierung angehört; bei mehreren Bundesministern mit gleicher Amtszeit übernimmt den Vorsitz der an Lebensjahren älteste Bundesminister.

(2) Die Sitzungen beginnen pünktlich zu der in der Einladung angegebenen Zeit. Behinderte Bundesminister haben für ihre Vertretung zu sorgen.

(3) Die Sitzungen der Bundesregierung sind vertraulich. Insbesondere sind Mitteilungen über Ausführungen einzelner Bundesminister, über das Stimmenverhältnis und über den Inhalt der Niederschrift ohne besondere Ermächtigung des Bundeskanzlers unzulässig.

(1) Posiedzenia Rządu Federalnego odbywają się pod przewodnictwem Kanclerza Federalnego, a w razie niemożności udziału z jego strony pod przewodnictwem zastępcy Kanclerza Federalnego. Jeżeli również zastępca nie może wziąć udziału, to przewodnictwo sprawuje specjalnie wyznaczony przez Kanclerza Federalnego albo jego zastępcę minister federalny, a w razie braku takiego wyznaczenia minister federalny, który najdłużej w sposób nieprzerwany należy do Rządu Federalnego; w przypadku większej liczby ministrów federalnych o tym samym okresie urzędowania przewodnictwo przejmuje najstarszy wiekiem minister federalny.

(2) Posiedzenia zaczynają się punktualnie o czasie podanym w zaproszeniu. Ministrowie federalni, którzy nie mogą wziąć udziału, winni zadbać o swoje zastępstwo.

(3) Posiedzenia Rządu Federalnego są poufne. W szczególności udostępnianie wiadomości o wypowiedziach poszczególnych ministrów federalnych, o stosunku głosów i o zawartości protokołu bez specjalnego upoważnienia ze strony Kanclerza Federalnego jest niedopuszczalne.

§ 23

(1) *An den Sitzungen der Bundesregierung nehmen außer den Bundesministern und dem Chef des Bundeskanzleramtes sowie dem Parlamentarischen Staatssekretär beim Bundeskanzler regelmäßig teil: der Chef des Bundespräsidialamtes, der Bundespresseschef, der Persönliche Referent des Bundeskanzlers, der Schriftführer.*

(2) *Ist ein Bundesminister an der Teilnahme an einer Sitzung der Bundesregierung verhindert, so nimmt für ihn der Parlamentarische Staatssekretär an der Sitzung teil. Der Bundesminister kann für Einzelfälle anordnen, daß der Staatssekretär an der Sitzung teilnimmt.*

(3) *Hält ein Bundesminister die Zuziehung eines Beamten seines Ministeriums außer dem Staatssekretär für erwünscht, so hat er dies unter Benennung des Beamten schriftlich anzuzeigen. Über die Zulassung zur Sitzung entscheidet der Vorsitzende. Der Beamte nimmt an der Sitzung nur für die Dauer der Verhandlungen über den Punkt, zu dem er zugezogen ist, teil.*

(4) *Der Bundeskanzler kann die Sitzung auf die Bundesminister beschränken.*

(1) W posiedzeniach Rządu Federalnego biorą regularnie udział, oprócz ministrów federalnych i Szefa Federalnego Urzędu Kanclerskiego, jak również parlamentarnego sekretarza stanu przy Kanclerzu Federalnym: Szef Urzędu Prezydenta Federalnego, Szef Federalnego Urzędu Prasy³⁵, osobisty referent Kanclerza Federalnego oraz protokolant.

(2) Jeżeli minister federalny nie może wziąć udziału w posiedzeniu Rządu Federalnego, to w jego miejsce bierze udział w posiedzeniu parlamentarny sekretarz stanu. Minister federalny może na użytek poszczególnych sytuacji zarządzić, że w posiedzeniu bierze udział sekretarz stanu³⁶.

(3) Jeżeli minister federalny uzna za pożądane dokooptowanie urzędników podległego mu ministerstwa poza sekretarzem stanu, winien o tym zawiadomić pisemnie, wyznaczając danego urzędnika. O dopuszczeniu do posiedzenia decyduje przewodniczący. Urzędnik bierze udział w posiedzeniu tylko podczas dyskusji nad punktem, dla którego został dokooptowany.

(4) Kanclerz Federalny może ograniczyć skład posiedzenia do ministrów federalnych.

³⁵ Obecnie Szef Rządowego Urzędu Prasy i Informacji.

³⁶ Sekretarz stanu to urzędnik zastępujący ministra federalnego w sprawach wewnątrzministerialnych, podczas gdy parlamentarny sekretarz stanu zastępuje ministra na zewnątrz, w szczególności w kontaktach z Bundestagiem; z reguły parlamentarny sekretarz stanu jest zarazem posłem do Bundestagu.

§ 24

- (1) *Die Bundesregierung ist beschlußfähig, wenn einschließlich des Vorsitzenden die Hälfte der Bundesminister anwesend ist.*
- (2) *Die Bundesregierung faßt ihre Beschlüsse mit Stimmenmehrheit. Bei Stimmengleichheit entscheidet die Stimme des Vorsitzenden.*

- (1) Rząd Federalny jest zdolny do podejmowania uchwał, jeżeli włącznie z przewodniczącym jest obecna połowa ministrów federalnych.
- (2) Rząd Federalny podejmuje swoje uchwały większością głosów. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

§ 25

Der Wortlaut der Beschlüsse der Bundesregierung wird von dem Vorsitzenden jeweils im Anschluß an die mündliche Beratung eines Gegenstandes festgelegt.

Brzmienie uchwał Rządu Federalnego jest każdorazowo ustalane przez przewodniczącego bezpośrednio po zakończeniu ustnych obrad nad zagadnieniem.

§ 26

- (1) *Beschließt die Bundesregierung in einer Frage von finanzieller Bedeutung gegen oder ohne die Stimme des Bundesministers der Finanzen, so kann dieser gegen den Beschluß ausdrücklich Widerspruch erheben. Wird Widerspruch nach Satz 1 oder in gesetzlich vorgesehenen Fällen erhoben, so ist über die Angelegenheit in einer weiteren Sitzung der Bundesregierung erneut abzustimmen. Die Durchführung der Angelegenheit, der der Bundesminister der Finanzen widersprochen hat, muß unterbleiben, wenn sie nicht in der neuen Abstimmung in Anwesenheit des Bundesministers der Finanzen oder seines Vertreters von der Mehrheit sämtlicher Bundesminister beschlossen wird und der Bundeskanzler mit der Mehrheit gestimmt hat.*
- (2) *Entsprechendes gilt, wenn der Bundesminister der Justiz oder der Bundesminister des Innern gegen einen Gesetz- oder Verordnungsentwurf oder eine Maßnahme der Bundesregierung wegen ihrer Unvereinbarkeit mit geltendem Recht Widerspruch erhebt.*

- (1) Jeżeli Rząd Federalny w sprawie o znaczeniu finansowym podejmie uchwałę wbrew lub bez głosu Federalnego Ministra Finansów, może on zgłosić stanowczy sprzeciw wobec uchwały. Jeżeli sprzeciw zostaje zgłoszony zgodnie ze zdaniem 1 albo w przypadkach wymienionych w ustawach,

sprawę należy poddać pod ponowne głosowanie na późniejszym posiedzeniu Rządu Federalnego. Sprawa, której sprzeciwił się Federalny Minister Finansów, nie może być realizowana, jeżeli nie zostanie podjęta w nowym głosowaniu uchwała w obecności Federalnego Ministra Finansów albo jego zastępcy przez większość wszystkich ministrów federalnych i jeżeli Kanclerz Federalny nie zagłosuje z większością.

(2) To samo dotyczy przypadków, w których Federalny Minister Sprawiedliwości albo Federalny Minister Spraw Wewnętrznych zgłasza sprzeciw wobec projektu ustawy albo rozporządzenia, albo działania Rządu Federalnego z powodu ich niezgodności z obowiązującym prawem.

§ 27

(1) Über die Sitzungen der Bundesregierung wird eine Niederschrift aufgenommen, die von dem Schriftführer unterzeichnet wird. Eine Abschrift der Niederschrift wird den Bundesministern umgehend zugesandt. Der Chef des Bundespräsidialamtes und der Bundespressechef erhalten nachrichtlich eine Abschrift der Niederschrift.

(2) Die Niederschrift gilt als genehmigt, wenn die beteiligten Bundesminister nicht innerhalb 3 Tagen nach ihrer Zustellung Einwendungen gegen den Inhalt oder die Fassung erheben.

(3) In Zweifelsfällen ist die Angelegenheit nochmals der Bundesregierung zu unterbreiten.

(1) Z posiedzeń Rządu Federalnego jest sporządzany protokół, pod którym składa podpis protokolant. Odpis protokołu niezwłocznie przesyła się ministrom federalnym. Szef Urzędu Prezydenta Federalnego i Szef Federalnego Urzędu Prasy³⁷ otrzymują odpis protokołu w celach informacyjnych.

(2) Protokół uznaje się za zatwierdzony, jeżeli uczestniczący ministrowie federalni w ciągu 3 dni po jego doręczeniu nie zgłoszą zastrzeżeń wobec jego zawartości lub brzmienia.

(3) W przypadkach wątpliwych sprawa jest ponownie przedkładana Rządowi Federalnemu.

³⁷ Obecnie Szef Rządowego Urzędu Prasy i Informacji.

§ 28

(1) Die von der Bundesregierung beschlossenen Vorlagen werden den gesetzgebenden Körperschaften durch den Bundeskanzler zugeleitet und vor ihnen durch den in der Sache zuständigen Bundesminister vertreten.

(2) Die Vertretung hat einheitlich zu erfolgen, auch wenn einzelne Bundesminister anderer Auffassung sein sollten. Gegen die Auffassung der Bundesregierung zu wirken, ist den Bundesministern nicht gestattet.

(3) Bevor das Einverständnis mit wesentlichen Änderungen einer Gesetzesvorlage im Bundestag oder Bundesrat oder in den Ausschüssen erklärt wird, ist die Bundesregierung zu befragen. Ist dies aus Zeitmangel nicht möglich und doch eine Stellungnahme geboten, so soll wenigstens eine Einigung mit den erreichbaren Ministerien gesucht werden.

(1) Uchwalone przez Rząd Federalny przedłożenia są przez Kanclerza Federalnego kierowane do ciał ustawodawczych i przedstawiane im przez właściwego w danej sprawie ministra federalnego.

(2) Przedłożenie ma następować jednolicie, nawet jeżeli poszczególni ministrowie federalni byłiby innego zdania. Ministrom federalnym nie zezwala się na działanie wbrew stanowisku Rządu Federalnego.

(3) Przed ogłoszeniem zgody dotyczącej istotnych poprawek do projektu ustawy w Bundestagu albo Bundesracie, albo w komisjach należy skierować zapytanie do Rządu Federalnego. Jeżeli z braku czasu jest to niemożliwe, a jednak zajęcie stanowiska jest wskazane, powinno się przynajmniej poszukiwać porozumienia z będącymi do dyspozycji ministerstwami.

§ 29

(1) Gesetze sind dem Bundespräsidenten erst nach der Gegenzeichnung durch den Bundeskanzler und den zuständigen Bundesminister zur Vollziehung vorzulegen. Berührt der Inhalt des Gesetzes den Geschäftsbereich mehrerer Bundesminister, so zeichnen diese in der Regel auch die Ausfertigung.

(2) Verfügungen und Anordnungen sind dem Bundespräsidenten erst nach der Gegenzeichnung durch den zuständigen Bundesminister zur Vollziehung vorzulegen. Absatz 1 Satz 2 gilt entsprechend.

(1) Ustawy są przedkładane Prezydentowi Federalnemu do sporządzenia i zarządzenia ogłoszenia dopiero po kontrasygnacie ze strony Kanclerza Federalnego i właściwego ministra federalnego. Jeżeli treść ustawy dotyczy zakresu działania większej liczby ministrów federalnych, z reguły oni również podpisują akt sporządzenia.

(2) Zarządzenia przedkłada się do sporządzenia i zarządzenia ogłoszenia Prezydentowi Federalnemu dopiero po kontrasygnacie ze strony właściwego ministra federalnego. Ustęp 1 zdanie 2 stosuje się odpowiednio.

§ 30

(1) Verordnungen der Bundesregierung werden nach Gegenzeichnung durch den zuständigen Fachminister vom Bundeskanzler gezeichnet. Sonstige Verordnungen werden – auch wenn sie der Bundesregierung vorgelegen haben – grundsätzlich von dem zuständigen Bundesminister allein gezeichnet.

(2) Unter der ausdrücklichen Bezeichnung “Die Bundesregierung“ sollen – abgesehen von Fällen besonderer Ermächtigung durch die Bundesregierung – nur der Bundeskanzler oder mit ihm der zuständige oder alle Bundesminister zeichnen.

(1) Rozporządzenia Rządu Federalnego są podpisywane przez Kanclerza Federalnego po kontrasygnacie ze strony właściwego rzeczowo ministra. Pozostałe rozporządzenia są podpisywane – także gdy zostały przedłożone Rządowi Federalnemu – zasadniczo samodzielnie przez właściwego ministra federalnego.

(2) Pod wyraźnym określeniem „Rząd Federalny” powinien – abstrahując od przypadków specjalnego upoważnienia przez Rząd Federalny – podpisywać się tylko Kanclerz Federalny albo wraz z nim właściwi albo wszyscy ministrowie federalni.

§ 31

Die präsidierenden Mitglieder der Landesregierungen sollen mehrmals im Jahre persönlich zu gemeinsamen Besprechungen mit der Bundesregierung vom Bundeskanzler eingeladen werden, um wichtige politische, wirtschaftliche, soziale und finanzielle Fragen zu erörtern und in persönlicher Fühlungnahme zu einer verständnisvollen einheitlichen Politik in Bund und Ländern beizutragen.

Członkowie prezydiów rządów krajowych powinni być wielokrotnie w ciągu roku osobiście zapraszani przez Kanclerza Federalnego do wspólnych rozmów z rządem, tak aby roztrząsać ważne kwestie polityczne, gospodarcze, socjalne i finansowe i w drodze osobistego kontaktu wносить wkład w pełną zrozumienia jednolitą politykę na szczeblu federalnym i krajowym.

Konstytucjonalista, członek Centrum Interdyscyplinarnych Studiów Konstytucyjnych UJ.

Bibliografia

- Achterberg N., *Innere Ordnung der Bundesregierung*, w: *Handbuch des Staatsrechts der Bundesrepublik Deutschland. Band II. Demokratische Willensbildung – Die Staatsorgane des Bundes*, Hrsg. J. Isensee, P. Kirchhof, Heidelberg 1998.
- Böckenförde E.-W., *Die Organisationsgewalt im Bereich der Regierung. Eine Untersuchung zum Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland*, Berlin 1964.
- Hermes G., uwagi do art. 65, w: *Grundgesetz. Kommentar. Band II. Artikel 20–82*, Hrsg. H. Dreier, Tübingen 2006.
- Herzog R., uwagi do art. 65, w: *Grundgesetz. Kommentar. Band II. Art. 14–69*, Hrsg. Th. Maunz, G. Dürig, München 1984.
- Konstytucja Niemiec*, tłum. B. Banaszak, A. Malicka, Warszawa 2008.
- Meyn K.-U., uwagi do art. 65, w: *Grundgesetz-Kommentar. Band 2 (Art. 21 bis Art. 69)*, Hrsg. I. von Münch, Ph. Kunig, München 1995.
- Oldiges M., uwagi do art. 65, w: *Grundgesetz. Kommentar*, München 2003.
- Schröder M., uwagi do art. 65, w: *Kommentar zum Grundgesetz. Band 2: Artikel 20 bis 82*, Hrsg. H. von Mangoldt, F. Klein, Ch. Starck, München 2005.
- Stern K., *Das Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland. Band II. Staatsorgane, Staatsfunktionen, Finanz- und Haushaltsverfassung, Notstandsverfassung*, München 1980.
- Strohmeier G., *Der Bundespräsident: Was er kann, darf und muss bzw. könnte, dürfte und müsste*, „Zeitschrift für Politikwissenschaft” 2008, nr 2.
- Zieliński E., *Rząd Republiki Federalnej Niemiec*, w: E. Zieliński, I. Bokszczanin, *Rządy w państwach Europy*, t. 1, Warszawa 2003.